

Nærings- og fiskeridepartementet

9. februar 2023

Høring – Ny modell for strukturgevinstfordeling

Pelagisk Forening viser til høringsbrev av 20. desember 2022 fra Nærings- og fiskeridepartementet om høring av momenter til den nye kvotemeldingen.

Overskriftene refererer til spørsmålene departementet har bedt om svar på.

Høringer

Vi er enig i at gode løsninger og metoder som foreslås i en høringsprosess bør sendes på høring til berørte parter. Særlig for et tema som er så komplisert og omfattende.

Forslaget som nå sendes på høring er middeelveien mellom to av de foreslåtte løsningene fra forrige høring. Vi som organisasjon brukte svært mye tid på arbeidet med vårt høringssvar. Løsningsmodellen er så tett opp til de originale forslagene, og er i praksis en mer tungvint løsning. Vi stiller spørsmål ved behovet for en helt ny høring av denne modellen. Dette må sees i sammenheng med at det i tillegg var stor overvekt av høringspartene som konkluderte med tilbakefall til bare grunnkvoter. Det hører også med at departementet allerede har fått høringssvar fra samtlige av lagene som omfattes av kompromissforslaget som nå sendes på ny høring. Et viktig premiss i interaksjonen mellom næring og myndigheter må være respekt for prosess og frister.

Utad fremstilles denne høringen som bare en ny alternativ modell for strukturgevinstfordeling, mens det i realiteten også er en høring om hvordan kvotetak skal praktiseres. Dette er en uheldig bagatellisering av svært viktige betingelser for næringen og derfor hadde vi ønsket en grundigere prosess i en samlet høring.

Vi ber om bedre og mer forutsigbar behandling fremover.

Vi vil påpeke at flere av punktene som det nå bes om innspill på, viste vi til i vårt høringssvar fra i høst, og som vi vet at er spilt inn gjennom arbeidet i referansegruppen for kvotemeldingen.

Begrepsbruk

Det er en del bruk av forskjellige begreper mellom departement og direktorat. Så for å unngå misforståelser har vi denne forståelsen i svaret vårt:

Ord/begrep	Vår forståelse
Gevinst/strukturgevinst	Fordeling av kvotefaktorer av utløpte strukturkvoter
Avkortning	Fordeling av kvotefaktorer ved bruk av nåværende strukturkvoteordning
Basistonn/kvotefaktorer	Departementet bruker for ringnot basistonn i høringsnotatet, mens Fiskeridirektoratet i sin strukturvisning bruker kvotefaktor. Vi forutsetter at dette er det samme.
Grunnkvote	Hovedtillatelse
Strukturkvote	Strukturtillatelse
Relativt kvotetak	Dagens tolkning av kvotetaket som vil variere ved tilbakefall av strukturgevinst.
Absolutt kvotetak	Fast andel av totalt antall kvotefaktorer i gruppen.

Hvilken modell skal ligge til grunn for fordeling av strukturgevinst på utløpte strukturkvoter?

Hvordan modell X, som er Fiskarlagets foreslåtte modell, faktisk skal tildeles strukturgevinst tolkes av departementet i høringsnotatet. Det er uheldig at dette er behov for. I vårt hørings svar legger vi til grunn departementets tolkning av modellen.

Vi skrev følgende, som fortsatt er standpunktet vårt, i hørings svaret i oktober:

Vårt valg av modell: Modell 2 - Til grunn

Etter en totalvurdering anbefaler vi at strukturgevinst skal falle tilbake til grunnkvoter. Argumentasjonen for vårt valg av modell, kan deles i to:

1. *Hvordan var det opprinnelig ment at det skulle fordeles når ordningen(e) ble innført*
2. *Mulige konsekvenser av fordelingen*

Hvordan var det opprinnelig ment at det skulle fordeles når ordningen(e) ble innført

Pelagisk Forening har i arbeidet med dette spørsmålet sett opp mot historikken helt tilbake til enhetskvotene.

Enhetskvote ble tildelt for en begrenset periode og ifølge St.meld.nr. 20 (2002-2003) Strukturtiltak i kystfiskeflåten skulle enhetskvote etter utløpet av perioden gå «til gruppen, og blir jevnt fordelt på alle fartøyene i gruppen.» Siden enhetskvote bare gjaldt en begrenset periode og ble avsluttet bortimot samtidig var det, etter vår vurdering, tenkt at de skulle til fartøyenes grunnkvoter i den gruppen.

I departementets høringsnotat av 26.11.2004 Strukturkvoteordning for havfiskeflåten, som også nevnes i nåværende høringsnotat, er enhetskvoteordningen gjort ytterligere rede for. Der skriver departementet

etter utløpet av denne perioden [13/18 år] faller enhetskvote bort. Gruppekvoten skal deretter fordeles på færre fartøy, og enhetskvoteordningen gir samtlige fartøy i gruppen en gevinst på lang sikt, uansett om det enkelte rederi har bidratt til struktureringen eller ikke. Dette omtales gjerne som at enhetskvote faller tilbake til gruppen.

Kondemneringsordningen for liten kyst var tiltenkt samme fordeling (også omtalt i St.meld 20 (2002-2003) Strukturtiltak i kystfiskeflåten):

fiskebåten vil da tas permanent ut av alt fiske og bli kondemnert, og kvotene fordeles på de resterende fartøyene innenfor den lengdegruppen som det kondemnerte fartøyet tilhørte.

I St. meld. 21 (2006-2007) Strukturpolitikk for fiskeflåten tas som kjent opp spørsmålet om fordeling av strukturkvoter. I meldingen tas tidsbegrensning på struktur opp. Dette utdraget er også tatt med i høringsnotatet. Der står det på s. 93:

I et system hvor strukturkvotene tildeles med en forhåndsfastsatt tidsbegrensning, vil de etter utløpet av denne tidsbegrensningen bli omfordelt mellom fartøyene i gruppen, også til de fartøy som har hatt strukturkvote. Det vises til figur 5.1, som illustrerer denne effekten. Dette innebærer at kvotene fra de uttatte fartøyene, etter å ha vært tildelt som strukturkvote med tidsbegrensning en periode, deretter fordeles som grunnkvote uten tidsbegrensning.

I kapittelet 5.4.7 «Samlet vurdering og konklusjon» på side 97 skriver departementet:

Det må i denne forbindelse også tas i betraktning at strukturkvoter med forhåndsfastsatt tidsbegrensning, etter utløpet av tildelingsperioden blir omfordelt innad i fartøygruppen og dermed blir en del av fartøyenes grunnkvote.

Dette er ytterligere presisert på side 102:

For det andre må det presiseres at det ikke vil bli slik at det samlede

kvotegrunlaget for den som blir tildelt strukturkvote, som består av grunnkvote pluss strukturkvote, vil falle bort etter utløpet av den forhåndsfastsatte tidsbegrensningen. Grunnkvoten består. Grunnkvoten vil faktisk også øke – alle andre forhold like – som følge av refordelingen i gruppen av den samlede strukturkvoteandelen etter utløpet av tildelingsperioden.

Det står altså at grunnkvoten skal øke, det står ingenting om at gjenværende strukturkvote skal øke. Dette må etter vår mening tolkes i retning av at det var ment at bare grunnkvoten skal øke som følge av tilbakefall, jf. «alle andre forhold like».

Pelagisk Forening mener at forarbeidene, både for enhetskvote og strukturkvote, har gitt tydelige signaler om at begge deler, når utløpet er der, skal tilbake til gruppen og til grunnkvoten. Vi mener det derfor foreligger en legitim forventning at strukturkvotene skal til flåtegruppen og grunnkvote.

Vi kjenner likevel til at noen har en forventning om at strukturgevinsten skal fordeles til grunn+struktur tilsvarende slik avkortning har blitt praktisert. Men ut fra hvor tydelig det står i de nevnte forarbeidene mener vi dette er en oppfatning som noen har hatt og som har spredt seg næringen uten at dette dermed er en riktig forståelse av hvordan ordningen var tiltenkt.

Mulige konsekvenser av fordelingen

Akkurat som vi poengterte innledningsvis er Pelagisk Forening opptatt av å beholde en differensiert flåte som også skal bidra til sysselsetting og bosetting.

Pelagisk Forening mener en må vurdere om, og i hvilken grad, det er behov for ytterligere strukturering, eller om ytterligere konsentrasjon av kvoter bør bremses, akkurat som notatet tar opp. Vi mener at det har vært nødvendig med strukturering i flåten og at de ulike kapasitetsreducerende tiltak som har virket har bidratt både til redusert antall fartøy og økt lønnsomhet. Selv om vi har redusert antall fartøy i strukturordningen har man ikke redusert fangstkapasiteten tilsvarende fordi nye fartøy er mer effektive enn de som ble tatt ut.

Dersom det skjer en fordeling til grunn+struktur er vi bekymret for at det i seg selv øker strukturviljen. Dette gjelder særlig i flåtegruppene med få aktører og i forkant i enkelte store tilbakefallsår. I de årene vil det innebære en stor fordel for enkeltfartøy å ha stor andel strukturkvoter. Vi må også huske at den reduserte avkortningen for flere flåtegrupper kan ha gjort at strukturering har større fordeler enn ulemper for enkeltaktøren.

Dersom struktureringen øker er vi også bekymret for at kapitalbehovene øker. Vi frykter blant annet at dette igjen kan gjøre det vanskelig å komme inn som ny aktiv eier og gjøre generasjonsskifter mer utfordrende. Dette kan føre til økt press for å få inn kapital fra eksterne investorer på eiersiden. I neste omgang

kan dette utfordre kravene til en fiskereid flåte. Dette er et helt sentralt element av næringen som er unntatt EØS-lovgivningen, og har historiske røtter langt tilbake til 1930-tallet. Pelagisk Forening ønsker en fiskereid flåte fortsatt.

Havressursloven legger til grunn at ressursene tilhører fellesskapet. Det mener vi det fortsatt skal være. I flåtegrupper med få aktører er vi urolig for at økt strukturering kan gjøre at det blir for få aktører igjen.

I stor grad har våre konklusjoner om mulige konsekvenser også fått støtte fra andre aktører, inkludert Fiskeridirektoratet. I tillegg har departementet i høringsnotatet gitt samme tilslutning; at fordeling til grunn+struktur gir større insentiv til ytterligere strukturering enn bare en fordeling til grunnkvoter. Departementets uttalelse støtter vårt syn:

Men gitt at de samla strukturinsentivene er sterke nok til å virke positivt på strukturtakten i flåten, så er det plausibelt å anta at strukturering vil bidra til økt konsentrasjon av rettigheter, økt bedriftsøkonomisk lønnsomhet i flåten, i tillegg til noe reduserte sysselsettingseffekter i flåten.

Vi ser at flere av utfordringene ved tilbakefall som også inkluderer strukturkvoter som reises av departementet kan stemme. Særlig støtter vi departementets konklusjoner når det gjelder bekymring angående

- konsentrasjon av tillatelser
- muligheten for større vertikal integrering og
- mulige distriktsmessige konsekvenser.

Vi er også enig i at

Bidraget til bosetting og sysselsetting vil trolig også reduseres med større rettigheter på enda færre fartøy.

Dette er også et uttalt politisk mål; fiskeri- og havminister Bjørnar Skjæran sa til Fiskeribladet, 6. august 2022, at man ikke

kan lage en fiskeripolitikk som bidrar til mer sentralisering, hverken gjennom å samle flere kvoter på færre hender eller flytte verdiene vekk fra der de skapes.

Ved Næringskomiteens behandling av Meld. St. 32 (2018–2019) *Et kvotesystem for økt verdiskaping - En fremtidsrettet fiskerinæring* ba de om at strukturkvotene skulle fordeles til grunnkvoten. Dette var også premisset for vedtakene komiteen fattet.

Vi vil også presisere at den samme meldingen konkluderer med «Det antas at strukturgevinsten fordeles blant alle fartøyene proporsjonalt etter grunnkvote».

Fordeling til bare grunnkvoter fremstår også som den enkleste modellen fordelingsmessig og teknisk.

Vi minner også om at Volstad-dommen fra 2013 la til grunn at tilbakefallet skulle til grunnkvoter. I innledningen i dommen henvises det til St. meld. 21 (2006-2007) Strukturpolitikk for fiskeflåten, som forutsetter at strukturkvoten etter utløpet av tidsperioden blir omfordelt innad i fartøygruppen og dermed blir en del av fartøyenes grunnkvote.

Konklusjon

Vi har vurdert modell X, men vi mener at et kompromiss mellom de to foreslåtte modellene er en dårligere løsning enn ytterpunktene. Vi mener fortsatt at strukturgevinst fra en gruppe skal fordeles til grunnkvotene i den samme gruppen. Vi forutsetter gruppeinndelingen som departementet legger til grunn i høringsnotatet side 5, der pelagisk trål og ringnot er separate grupper.

Fordeling av strukturgevinst til andre formål

I både denne og den forrige høringen har departementet vært tydelig på at hvem, som skal få strukturgevinst, og hvordan dette skal fordeles, ligger i styringsretten til Staten med hjemmel i havressurslovens § 2.

Det har vært varierende grad av avkortning ved bruk av strukturkvoteordningen. Fordelingen av kvotefaktorer på bakgrunn av avkortning har vært gitt til fartøyene i gruppen der strukturkartøyet hører hjemme. For grupper som ikke har hatt avkortning er det derfor ikke gitt kvotefaktorer til gruppen ved bruk av strukturkvoteordningen. Kyst har for eksempel allerede fått kvotefaktorer på bakgrunn av avkortning, det samme har ringnot. Pelagisk trål har ikke fått dette. Dersom man velger å fordele strukturgevinst fra pelagisk trål til andre formål vil den gruppen bli tappet for kvotefaktorer, på grunn av lave grunnkvoter, stor grad av strukturering og derfor er en stor andel av det totale kvotegrunnelaget i gruppen strukturkvoter. Per i dag utgjør strukturkvotene i den gruppen 75,14 % av det totale kvotegrunnelaget.

Vi vil med dette påpeke mulige virkninger dersom strukturgevinst fordeles til andre formål.

Kvotetak

Departementet spør om hvordan eventuelt brudd på kvotetaket på grunn av fordeling av strukturgevinst skal løses. Det fremsettes to forslag til løsninger:

1. Skal strukturgevinst som overstiger kvotetak holdes tilbake og tildeles øvrige fartøy i gruppen etter valgt modell?
2. Skal fartøyene få et begrenset tidsrom til å tilpasse seg dette og oppfylle

gjeldende kvotetaksbestemmelser etter fordeling av strukturgevinst?

Vi legger følgende forutsetninger til grunn for vår holdning til kvotetak.

Relativt eller absolutt kvotetak

I vårt hørings svar i oktober skrev vi følgende om kvotetak:

Pelagisk Forening ønsker å beholde dagens kvotetak.

Fiskeridirektoratet har på sin løsning illustrert fordeling av strukturgevinst ved å legge det «oppå» fartøyenes kvoter i dag. Vi har per i dag ikke noe informasjon om hvordan strukturgevinst er tenkt fordelt; om det er tenkt fordelt oppå dagens kvoter, eller at det «forsvinne» inn i gruppeknoten tilsvarende slik avkortning gjør på, for eksempel, ringnot i dag.

Pelagisk Forening har vært aktiv i diskusjonen om kvotetak tidligere. Vi var imot at kvotetaket ble økt til 850 og skrev den gang:

For kvart farty som forsvinn som følge av struktur blir det tap av arbeidsplassar, både på sjø og land. Det er utvilsamt at strukturering i fiskeflåten har, og har hatt, stor negativ verknad for sysselsetjinga i leverandørindustrien og verkstadnæringa.

Forslaget er òg i strid med havressurslova § 1 «Formålet med lova er å...medverke til å sikre sysselsetjing og busetjing i kystsamfunna.»

Pelagisk Forening vil òg peika på at foreininga generelt er skeptisk til at farty og arbeidsplassar forsvinn ved at fiskerilisensar blir sått saman. Pelagisk Forening meiner det er viktig å vera klar over kva som er konsekvensane av for konsentrert struktur for fiskeri- og distriktsnoreg. Verknadane vil vera ekstra negative for havfiskeflåten i Nord-Noreg.

Kvotetaket for flere av gruppene er relativt. Det betyr at dersom strukturgevinst forsvinner inn i gruppeknoten vil man ikke bryte kvotetaket. Kvotetaket vil likevel utgjøre en stadig større andel av fartøygruppens kvote. For eksempel: i juni 2014 var det totalt 41 768 basistonn i ringnot. Et tak på 850 basistonn ville da tilsvare 2,035 % av ringnotkapasiteten. Med dagens totale basistonn på 40 412 tilsvarer taket 2,05 %. Dersom strukturkvotene skal «forsvinne» som kvotefaktorer, vil vi i 2043 ha 30 813 basistonn igjen, og taket på 850 basistonn ville da tilsvare 2,76 % av ringnotkapasiteten.

Andelen av totalt antall kvotefaktorer/basistonn/osv. til det enkelte fartøy blir bare høyere. Kakestykkene blir færre og større, men selve kaken blir ikke større. Kvotetaket blir ikke brutt siden kvotetaket er relativt og ikke reelt. Dersom man i tillegg tillater ytterligere strukturering etter at gevinsten er fordelt vil man i teorien kunne strukturere flåtegruppen ned til bare ett fartøy.

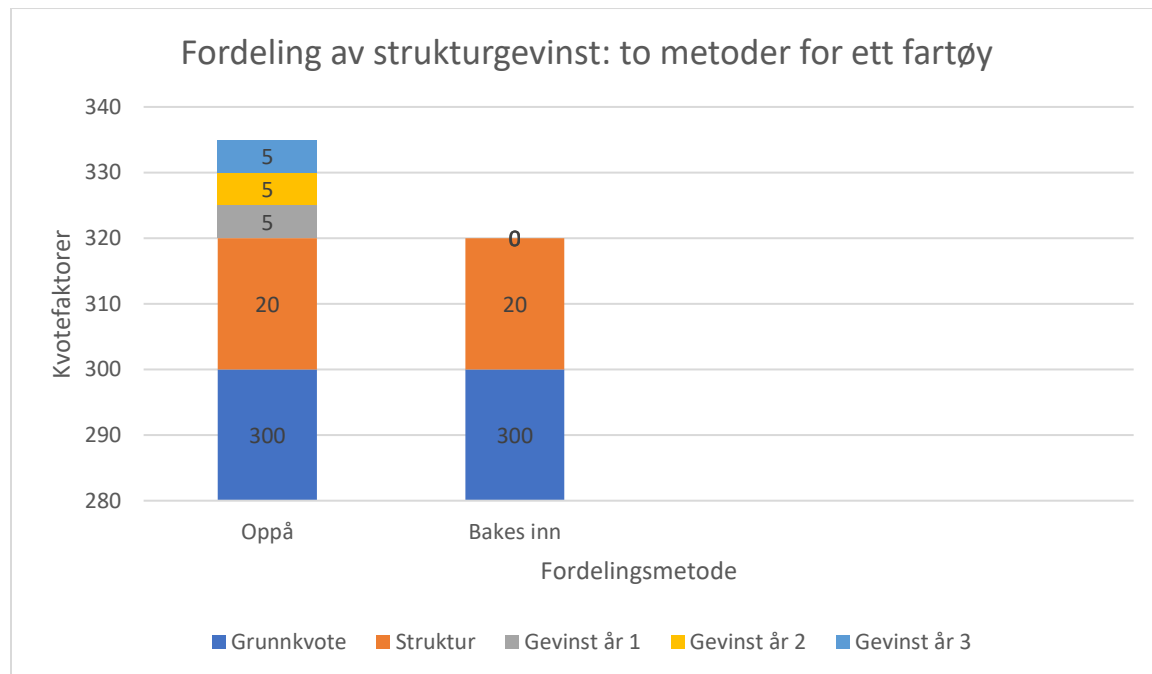
Uavhengig av metode vil enkeltfartøy nå kvotetaket veldig snart. Noen fartøy vil etter hva vi kan se det allerede nå taket i 2026. Det er derfor viktig at det før den tid blir avklart hvordan fordelingen skal skje, og eventuelt hva som skal skje med det overskytende.

Det er vårt ønske at kvotetaket blir stående. Det bør ikke økes. Strukturering øker gjeldsbelastningen for rederiene, noe som ofte fører til et ytterligere press for å få forbedrede strukturordninger for rederier som allerede har store kvoteandeler. Vi har ikke noen løsning på problemet, men vi forutsetter at det blir en høring dersom det kommer konkrete forslag på hvordan dette skal løses. Pelagisk Forening vil ikke øke kvotetaket.

Vi har fortsatt ikke fått ett entydig svar i høringen hvordan departementet tenker at strukturgevinst skal fordeles; om det blir som et tillegg til dagens kvote eller om det «bakes inn» i nåværende kvote. Det forutsettes, ut fra spørsmålene og hvordan disse stilles at det er tenkt at strukturgevinst skal legges oppå i en eller annen versjon, og ikke bakes inn som ved avkortning. Forskjellen på metodene er svært vesentlig.

Hvis vi tenker oss et tenkt eksempel fra ringnot: der er kvotene fordelt i kvotefaktorer; dette er ikke en reell verdi som 1 kg; men et mål på fartøyets andel av kvotene i gruppen. Dersom man legger strukturgevinst «oppå» (vi bruker her oppå kun for å illustrere forskjellen) dagens kvote for et fartøy vil det fartøyet få et økt antall kvotefaktorer. I motsetning; dersom man «baker inn» strukturgevinsten for det samme fartøyet, slik man i dag gjør med avkortning, vil fartøyets kvotefaktorer være lik i år 1 som i år 3; selv om fartøyet har fått lik strukturgevinstfordeling (se Figur 1). Fartøyets kvotefaktorer har ikke blitt høyere, men fartøyet har likevel fått en større andel av totalen.

Figur 1 Tenkt eksempel av to mulige metoder for fordeling av strukturgevinst til et fartøy; enten ved at det bakes inn, som medfører at man kun får et relativt kvotetak, eller at det legges oppå som gjør at man får et faktisk kvotetak. Siden den ene metoden «baker inn» gevinsten ser man ikke økningen, men fartøyets kvotefaktorer har ved fordelingen fått høyere verdi, mens for metoden hvor det legges oppå blir tydelig at det har skjedd en endring. Søylene representerer to metoder for ett og samme fartøy.

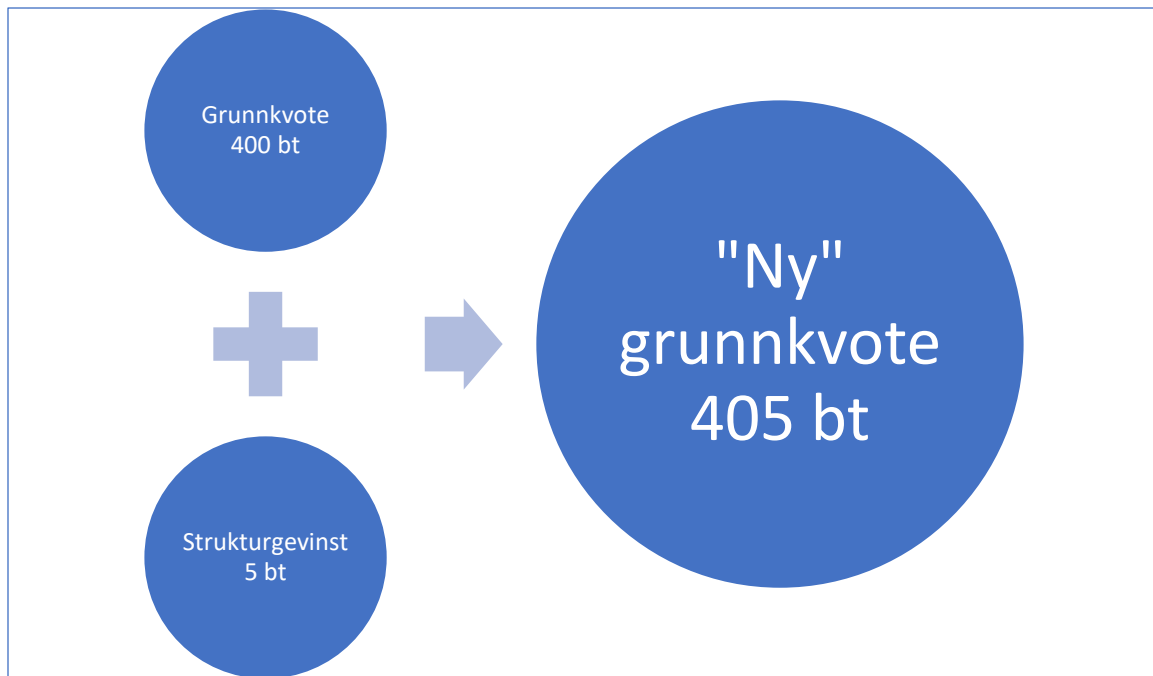
Det er en utfordring at dagens kvotetak vil utgjøre en større andel av gruppeknoten i fremtiden dersom utgåtte strukturkvoter opphører å eksistere (slik det gjøres for avkortning). Pelagisk Forening mener at, uavhengig av valg av strukturgevinstmodell, det kan være fornuftig å legge til rette for at kvotetaket blir fastlåst og gjenspeiler en andel av gruppeknoten; at vi har absolutte kvotetak.

Vi er også av den oppfatning at det er denne forståelsen av kvotetak som har vært Stortingets forståelse og intensjon. Det må forutsettes at begrepet «kvotetak» skal forstås slik at det skal regulere hvor stor andel av en reguleringsgruppe sin kvote som kan samles på ett fartøy; ett tak på kvoter.

En ytterligere presisering kan gruppen pelagisk trål illustrere. De har i dag et kvotetak på 1000 basistonn/kvotefaktorer, jf. § 13 i forskrift om strukturkvoteordning mv. for havfiskeflåten. I dag er det totalt [11 485](#) kvotefaktorer i denne gruppen, hvorav 2 855 er grunnkvotefaktorer, og 8 630 strukturkvotefaktorer. Om strukturkvotefaktorene, når de utløper, skulle fordeles på samme måte som ved avkortning (altså «bakes inn») vil et kvotetak på 1000 allerede i 2035 muliggjøre at 35 % av gruppens kvote kan legges på ett fartøy. Dette vil gi uforholdsmessig rask konsentrasjon av en stor andel av totalkvotefaktorene i gruppen. Det er lite trolig at Stortinget faktisk har ment at kvotetaket ikke skulle være mer begrensende enn dette.

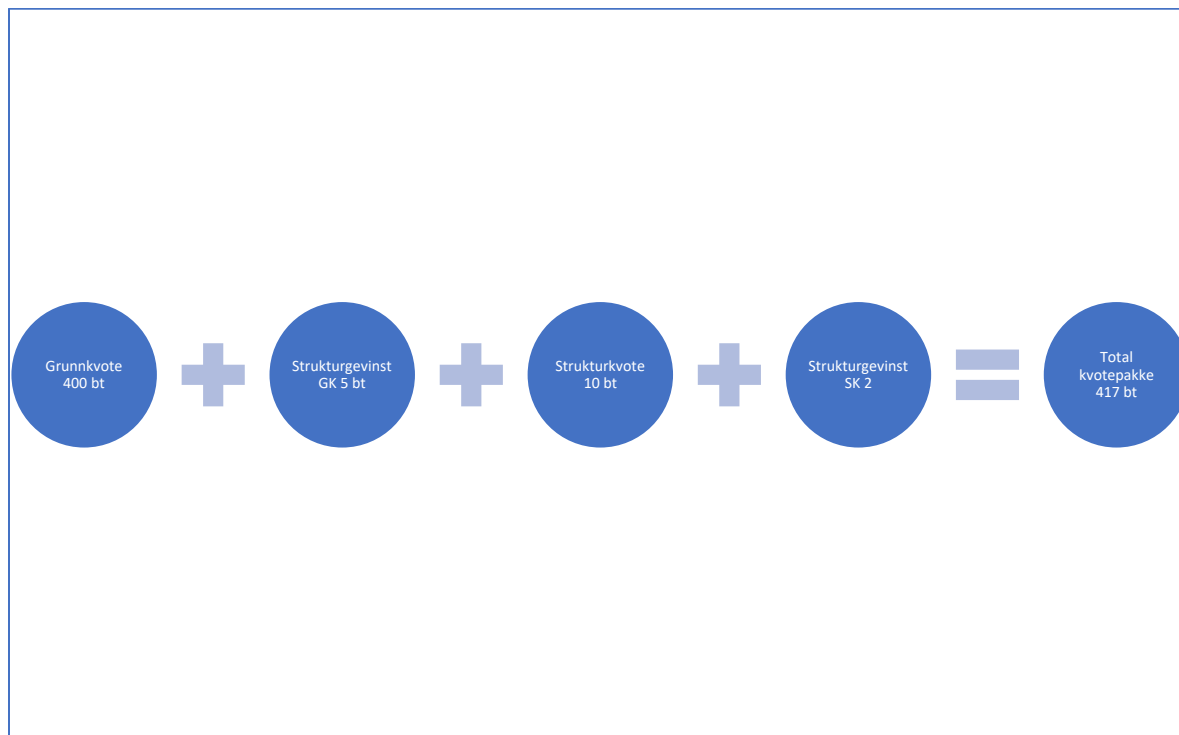
Pelagisk Forening ber derfor om at strukturegevinst fordeles ved at det legges til grunnkvoten slik at antall kvotefaktorer i grunnkvoten til enkeltfartøyene øker, se Figur 2.

Figur 2 Stilisert eksempel på hvordan vi ser for oss grunnkvoten ved fordeling av strukturegevinst (bt=basistonn).

Dersom departementet velger at strukturegevinst skal fordeles til både grunn+struktur ber Pelagisk Forening at fordelingen skjer oppå også på strukturkvotene, på samme måte som vi har skrevet over for grunnkvotene. Hvis man gis 2 faktorer på en strukturkvote på 5, blir den nye strukturkvoten 7, se Figur 3.

Figur 3 Stilisert eksempel ved fordeling av strukturgevinst til både grunnkvote og strukturkvote (GK=grunnkvote, SK=strukturkvote, bt=basistonn).

Alternativ til absolutt kvotetak

Dersom departementet velger å fordele strukturgevinst på samme måte som ved avkorting i dag ber Pelagisk Forening om at man endrer kvotetaksbestemmelsen for hav fra et tall til en prosentandel av totalen i gruppen som tilsvarer prosentandelen for dagens kvotetak, før strukturgevinst fordeles. Denne endringen kan også gjøres dersom avkorting fortsatt skal fordeles som i dag. Vi viser igjen til det vi skrev om utviklingen i prosentandel av gruppens kvotefaktorer som vi viste til i vår forrige høringsuttalelse, og som også er referert over.

Vi mener også at dette bør utredes for kyst ettersom deres kvotetak vil endres som følge av fordeling av strukturgevinst.

Tid og kvotetak

Pelagisk Forening mener at utfordringen med brudd på kvotetak er viktig å avgjøre. Dette vil kunne skje allerede ved første året strukturgevinst skal fordeles slik at fartøy allerede i 2027 vil bryte taket. Vi har gjort et begrenset søk på fartøy og kvotetak. Det viser at kvotetaket vil brytes for en god del antall fartøy, og for noen også over en lang periode, uavhengig av fordelingsmodell som velges. Noen fartøy vil bryte taket i opptil 12 år, av en fordelingsperiode som går over 20 år.

Det er også viktig å merke seg at dersom et fartøy fullstruktureres i starten av fordelingsperioden av strukturgevinst vil fartøyet kunne bryte kvotetaket bortimot hele fordelingsperioden, altså frem til 2043.

Pelagisk Forening mener at uavhengig av løsning som velges skal det ikke fordeles strukturgevinst for mer enn det som er kvotetaket er i gruppen. Dersom man for eksempel har et kvotetak på 850, men på grunn av fordeling har fått totalt 900 skal man kun fordele strukturgevinst til 850. Vi minner også om at dette per i dag er regulert i § 9 andre ledd i forskrift om strukturkvoteordning mv. for havfiskeflåten.

Tilpasning

Pelagisk Forening mener at fordeling av strukturgevinst og kvotetak kan få negative konsekvenser for enkelte aktører, men vi mener uansett at en ikke har annet valg enn å ta tak i denne problemstillingen nå i forkant av at strukturkvotene utløper.

I tilfeller der totalen av kvotepakken overstiger kvotetaket forutsetter vi at det er strukturkvotene som gjør dette.

Vi ser at løsningen som fremsettes av departementet der fartøyet ved fordeling av strukturgevinst bryter kvotetaket blir svært kompliserte om det skal gis tilpassede løsninger. Det åpner i tillegg opp for ytterligere problemstillinger som må løses.

Vi mener derfor at man som hovedregel må tilpasse seg gjeldende regelverk. Det blir de enkelte rederienes ansvar å ta ansvar for seg og sitt fartøy og gjøre tilpasninger. Rederi må velge selv om de vil splitte og selge overskytende strukturkvoter, eller beholde de, men uten å kunne fiske på det overskytende. Dette kan oppfattes som inngripende for aktører som har forventet andre løsninger, men vi mener at salg av strukturkvoter er en minnelig løsning.

Dette er det allerede bestemmelser om i dag som kan benyttes i forskrift om spesielle kvoteordninger for kystfiskeflåten § 11 b og forskrift om strukturkvoteordning mv. for havfiskeflåten § 7 b. Det er derfor ikke behov for regelendringer (forutsatt at dette videreføres i de nye forskriftene som er tenkt å erstatte disse).

Det er allerede nå godt kjent (gjennom Fiskeridirektoratets løsning) hvor mye hvert fartøy vil få tildelt av strukturgevinst for hvert fordelingsår. Vi forutsetter at selv om bruk av strukturkvoteordningen fortsetter vil Fiskeridirektoratet ha god oversikt over hvor mye hvert fartøy vil få i strukturgevinst det kommende året.

Strukturgevinst som egen kvotetype

Pelagisk Forening mener at strukturgevinst ikke skal gis som egen kvotetype. Vi mener at avtalen var at den skulle bli en del av fartøyenes egen grunnkvote og sånn sett øke. Vi viser igjen til det vi skrev i vårt hørings svar i oktober:

I St. meld. 21 (2006-2007) Strukturpolitikk for fiskeflåten tas som kjent opp spørsmålet om fordeling av strukturkvoter. I meldingen tas tidsbegrensning på struktur opp. Dette utdraget er også tatt med i høringsnotatet. Der står det på s. 93:

I et system hvor strukturkvotene tildeles med en forhåndsfastsatt tidsbegrensning, vil de etter utløpet av denne tidsbegrensningen bli omfordelt mellom fartøyene i gruppen, også til de fartøy som har hatt strukturkvote. Det vises til figur 5.1, som illustrerer denne effekten. Dette innebærer at kvotene fra de uttatte fartøyene, etter å ha vært tildelt som strukturkvote med tidsbegrensning en periode, deretter fordeles som grunnkvote uten tidsbegrensning.

I kapittelet 5.4.7 «Samlet vurdering og konklusjon» på side 97 skriver departementet:

Det må i denne forbindelse også tas i betraktning at strukturkvoter med forhåndsfastsatt tidsbegrensning, etter utløpet av tildelingsperioden blir omfordelt innad i fartøygruppen og dermed blir en del av fartøyenes grunnkvote.

Dette er ytterligere presisert på side 102:

For det andre må det presiseres at det ikke vil bli slik at det samlede kvotegrunnet for den som blir tildelt strukturkvote, som består av grunnkvote pluss strukturkvote, vil falle bort etter utløpet av den forhåndsfastsatte tidsbegrensningen. Grunnkvoten består. Grunnkvoten vil faktisk også øke – alle andre forhold like – som følge av refordelingen i gruppen av den samlede strukturkvoteandelen etter utløpet av tildelingsperioden.

Vi mener at disse avsnittene viser at strukturgevinst ikke var tenkt å fordeles som egen kvotetype, men skal inn som en del av fartøyenes grunnkvote. Pelagisk Forening mener strukturgevinst skal fordeles til grunnkvoten og bli en del av fartøyenes grunnkvote. Når strukturgevinst er fordelt skal dette behandles sammen med grunnkvoten på samme måte i dag som en grunnkvote, og vil ikke kunne splittes.

Skal strukturgevinst ha samme grad av omsettelighet som dagens strukturkvotefaktorer?

Ettersom vi mener at strukturgevinst ikke skal kunne gis som egen kvotetype mener vi følgelig også at strukturgevinst ikke skal ha samme grad av omsettelighet som dagens strukturkvotefaktorer. Pelagisk Forening mener strukturgevinst skal fordeles som et tillegg til fartøyenes grunnkvote slik at grunnkvotefaktoren øker, se Figur 2. I eksempelet har fartøyet en grunnkvote på 400 basistonn. Strukturgevinsten for fartøyet er 5 basistonn. Når strukturgevinsten er fordelt, er grunnkvoten økt og blitt på 405 basistonn. Vi mener at det samme skal skje dersom man også fordeler til strukturkvoter.

Grunnkvoten må behandles på samme måte som i dag også etter at strukturgevinsten er fordelt. Grunnkvoter kan ikke splittes hvis ikke de struktureres, og dette mener vi må stå fast. Strukturkvoter kan splittes. Dersom man velger å fordele strukturgevinst også til strukturkvoter vil strukturkvoter med strukturgevinst også kunne splittes, ettersom dette er gjeldende regelverk i dag. Dette mener vi skal ligge fast.

Alternativt skal det gis tidsbegrensning på 20 år?

Pelagisk Forening mener at inngåtte avtaler må holdes. Det er ingenting i forarbeidene som tilsier at tildelt strukturgevinst skal ha tidsbegrensning. Pelagisk Forening mener strukturgevinst skal fordeles som et tillegg til fartøyenes grunnkvotefaktorer slik at grunnkvoten øker, uten noen form for tidsbegrensning.

Skal fartøy som får strukturgevinst kunne benytte denne til å øke sin grunnkvote?

Ut fra det vi skriver over mener vi at dette er en naturlig konsekvens av hvordan vi ønsker at strukturgevinst skal fordeles: som et tillegg til fartøyenes grunnkvoter som derfor økes. Rederiene tar ikke et aktivt valg om å øke kvotene sine, slik de gjør ved for eksempel bruk av strukturkvoteordningen eller ved kjøp av hele eller deler av strukturkvoter. Kvotene øker ikke aktivt, men passivt ved at de får fordelt strukturgevinst.

Metoder for å øke grunnkvoter

Vi har vurdert diskusjonen som departementet fremstiller i notatet om økning av grunnkvoter for å imøtekomme løsninger på noen problemstillinger som reises. Vi er usikre på hvordan dette skal gjøres i praksis og det fremstilles heller ingen løsning.

Forutsatt at strukturgevinst skal fordeles til gruppene, har vi sett for oss at det kan gjøres på to forskjellige måter (det finnes muligens flere):

- Ved at det settes et tak også på grunnkvoten og struktur fordeles først opp til taket på de fartøyene det gjelder, og deretter fordeles på samtlige fartøy i gruppen.
- Ved at man fordeler strukturgevinst på en annen måte enn relativt.

Begge disse metodene reiser nye problemstillinger som må besvares. Vi kan ikke ta stilling til dette før vi vet konsekvensene av hvordan en eventuell økning skal gjennomføres i praksis. Vi viser ellers til det vi svarer i dette brevet og i vårt svar fra oktober.

I den samme diskusjonen skriver departementet om det «politiske målet om flåtediversitet». Målet om en differensiert flåte er gjentatt i det uendelige opp gjennom årene. Vi vil i den anledning utfordre departementet å svare ut dette i kvotemeldingen. Hva mener man faktisk med differensiert flåte? Er det homogenitet innad i en gruppe? Er det forskjeller mellom gruppene eller innad? Skal differensieringen også ha et geografisk element; innad i gruppen, eller generelt? Skal man ta hensyn til konkurransemessige forhold innad eller mellom gruppene?

Hvis man skal kunne øke grunnkvotene, skal dette gjøres gjeldende for alle grupper? Eventuelt hvilke?

Vi ser ikke at det skal gjøres forskjell på gruppene på hvordan strukturgevinst skal fordeles.

Skal høyeste grunnkvote i gruppen være toppen, eller skal det settes andre begrensninger?

Vi mener at det er nok med et kvotetak totalt. Det er ikke behov for et kvotetak for fordeling av strukturgevinst.

Eierkonsentrasjon

Pelagisk Forening er svært opptatt av at vi har, og skal bevare en fiskereid flåte i Norge som oppfyller formålsbestemmelsene i de tre pilarene; havressursloven,

deltakerloven og fiskesalgslagsloven. Ut fra formuleringene i Hurdalsplattformen ser vi at dette også støttes av regjeringen.

Det er i notatet ikke gjort noen vurderinger knyttet til eierkonsentrasjon. Vi mener dette henger sammen med kvotetaket. Slik vi ser det kan man i dag begrense konsentrasjonen av eierskap til kvoter og fartøy ved hjelp av

- Kvotetaket; ved å begrense kvotekonsentrasjon på enkeltfartøy.
- Eierkonsentrasjon; ved å begrense hvor stor andel en eier kan ha av kvotefaktorene i en reguleringsgruppe.

I lys av det ovenfor nevnte tar vi oss derfor friheten til å ta opp en problemstilling vi mener man bør se på i den kommende kvotemeldingen.

Forskrift om spesielle tillatelser til å drive enkelte former for fiske og fangst (konsesjonsforskriften) § 1-6 Tilordning av kvote fra fartøy eieren har eierandel i lyder:

Kvote fra fartøy en eier har eierandel i skal tilordnes eieren som følger:

a. når eierandelen i et fartøy er over 50%, tilordnes eieren fartøyets kvote fullt ut,

b. når eierandelen i et fartøy er mellom 20% og 50%, tilordnes eieren en forholdsmessig andel av fartøyets kvote, og

c. når eierandelen i et fartøy er mindre enn 20%, tilordnes eieren ikke noe av fartøyets kvote.

Bestemmelsen får anvendelse ved tilordning av kvote fra fartøy eieren har eierandel i etter § 2-4, § 2-5, § 2-9, § 2-16 eller § 4-5.

Paragrafene i siste ledd henviser til torsketrål, pelagisk trål, seitrål og ringnot.

De forskjellige gruppene har egne bestemmelser knyttet til eierkonsentrasjon. Tallene er forskjellig for de forskjellige gruppene, men vi bruker ringnot, konsesjonsforskriften § 4-5, som et eksempel. Bestemmelsen lyder:

En eier kan ikke inneha ringnottillatelse for flere fartøy enn det antall som til sammen vil bli tildelt inntil 6,5 % av summen av kvotefaktorene for fartøyene i det enkelte fiskeri.

Tilsvarende konsentrasjonsgrenser skal legges til grunn for tillatelse til endring i eiersammensetningen i medhold av deltakerloven § 9.

Når tilordningsbestemmelsen i § 1-6 er som den er vil man kunne eie 19 % i samtlige ringnotfartøy, og ikke telle med som eier i det hele tatt. Dersom man regner eierandel prosent for prosent; at en eier som eier 1 % i fartøyet også eier 1 % av kvoten vil 19 % i alle fartøy i ringnotgruppen telle 5 854 grunnkvotefaktorer. Med en gjennomsnittlig grunnkvote på 500 vil det være 11,7 ringnotfartøy. Tar man med

strukturkvotene utgjør dette 7 868 kvotefaktorer, se Figur 4. Dette er en stor andel som ikke vil telle med som eier på grunn av bestemmelsen i § 1-6. Og det er betydelig høyere enn begrensningen på eierkonsentrasjon på 6,5 %.

Figur 4 Prosentandel kvotefaktorer ringnot.

	19 %	6,5 %
Grunnkvoter	5 854	2 003
Grunn- og strukturkvoter	7 868	2 692

Pelagisk Forening mener derfor at dersom man ser på eierkonsentrasjonen, som ble nevnt i høringsnotatet som ble sendt ut sommeren 2022, også må ha i mente bestemmelsen om tilordning i § 1-6.

Med hilsen

Pelagisk Forening - Pelagisk Servicekontor AS

Mariann Frantsen
daglig leder

Mia Høgi
seniorrådgiver